

ЛОБІЗМ У ПРАВОТВОРЧОСТІ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Written by ТУРЧИН АРСЕН АНДРІЙОВИЧ, студент юридичного факультету Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль)
Thursday, 26 May 2022 20:38

Постановка проблеми. Жодна повноцінна демократична правова держава не може існувати без розвиненого інституту громадянського суспільства, що передбачає включення громадян в процес створення або здійснення впливу на прийняття нормативно-правових актів, що можливо тільки за умови функціонування інституту цивілізованого лобізму в державі. Однак не завжди лобізм має користь для суспільства та держави, часто методи лобізму використовуються для забезпечення інтересів вузьких груп, що призводить до негативного розуміння поняття лобізму, як чогось корупційного та тіньового.

Стан наукового дослідження теми. Тему лобізму в правотворчості досліджували вітчизняні науковці В.Ф. Нестерович, Р.І. Радейко, С.О. Кравченко, В.М. Кучерявий та ін.

Метою публікації

є здійснити загальнотеоретичну характеристику лобізму у правотворчості, проаналізувати методи лобізму, його значення для генези суспільства, визначити його позитивні та негативні риси.

Виклад основного матеріалу.

Для початку слід з'ясувати загальне поняття лобізму. На думку вітчизняного дослідника В.Ф. Нестеровича, «лобізм (lobby - кулуари, коридори) – процес легального впливу на чітко визначені законом органи державної влади й органи місцевого самоврядування, а також на їх посадових осіб з боку зареєстрованих у встановленому законом порядку фізичних та юридичних осіб з метою закріплення власних інтересів чи інтересів третіх осіб (клієнтів) у нормативно-правових актах, що приймаються» [1, с. 5]. Але не завжди лобізм є прямим волевиявленням законних інтересів зареєстрованих фізичних та юридичних осіб, тому я вважаю більш доцільним для розуміння лобізму в правотворчості використання такого визначення: лобізм – вплив на органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадових осіб з боку будь-яких груп або приватних осіб, метою якого є прийняття або скасування певних нормативно-правових актів задля забезпечення своїх інтересів.

Методи здійснення лобізму в правотворчій діяльності можна поділити на дві групи: безпосередні (прямі) та опосередковані (тіньові) [2, с. 75]. Безпосередній (прямий) лобізм здійснюється виключно прямим спілкуванням представника групи інтересів та органів державної влади або місцевого самоврядування задля реалізації потрібних йому рішень. Ця форма лобізму в правотворчості здійснюється шляхом: підготовки представниками лобістів проектів рішень органів влади у тому вигляді, що влаштовуватиме групи інтересів; надання консультативної та інформаційної допомоги органам державної влади та місцевого самоврядування з питань, які відстоюють групи інтересів; прямі виступи представників лобістів на слуханнях в різноманітних комітетах парламенту, на засіданнях уряду або органів місцевого самоврядування, на яких обговорюються проекти нормативно-правових актів. Всі ці способи впливу характерні для цивілізованого лобізму. На думку С.О. Кравченко, «цивілізований лобізм – це особлива форма взаємовідносин влади і суспільства, що передбачає системний і цілеспрямований вплив приватних осіб та організованих суспільних груп, у тому числі за допомогою спеціально найнятих фахівців або організацій, на органи державної влади й органи місцевого самоврядування з метою прийняття (неприйняття) рішень цими органами в інтересах зазначених осіб або груп з використанням законних методів» [3, с.95]. Цивілізований лобізм закінчується там, де застосовується непрямий, насильницький, нелегальний вплив на органи держави та місцевого самоврядування.

ЛОБІЗМ У ПРАВОТВОРЧОСТІ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Written by ТУРЧИН АРСЕН АНДРІЙОВИЧ, студент юридичного факультету Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль)

Thursday, 26 May 2022 20:38

Опосередкований (непрямий) лобізм здійснюється шляхом впливу на сам процес прийняття політичних рішень через зміну суспільної думки на те чи інше питання на користь або проти позиції групи інтересів. Опосередкований лобізм може здійснюватися такими методами: здійснення масових соціологічних опитувань; запровадження в засобах масової інформації пропагандистських кампаній, що будуть здійснювати вплив на суспільну думку щодо інтересів лобістів; організація масових пікетувань та протестів, що матимуть вплив на органи влади; дифамація, надсилання представниками заінтересованих груп до органів державної влади та місцевого самоврядування інформаційних та аналітичних матеріалів після розроблення проекту нормативно-правового акту; фінансування виборчих кампаній політичних сил, що в подальшому будуть відстоювати на законодавчому рівні потреби групи інтересів тощо [2, с.77].

Висновок.

Лобізм є невід'ємним інститутом громадянського суспільства, за його допомогою здійснюється комунікація між громадянами та державою, результатом чого є ефективне вирішення проблем певних груп суспільства шляхом прийняття чи скасування нормативно-правових актів. Але лобізм може мати і негативний прояв для суспільства, як-от, лобіювання опосередкованим методом прийняття законів олігархічними групами, промисловими корпораціями і т. д. задля забезпечення власних інтересів.

Список використаних джерел:

- 1.Нестерович В. Ф. Конституційно-правові аспекти лобіювання у правотворчому процесі України: дисертаційна робота канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «конституційне право; муніципальне право» Національний університет внутрішніх справ. Київ. 2008. 20 с.
- 2.Радейко Р. І. Безпосередні та опосередковані форми лобіювання у правотворчій діяльності (на прикладі законодавчої діяльності Верховної Ради України). Часопис Київського університету права. 4-те видання. 2013. С.74—78.
- 3.Кравченко С. О., Кучерявий В. М. Аналіз сутності цивілізованого лобізму як форми взаємовідносин влади та суспільства. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. Вернадського. Серія: Державне управління. Київ. 2019. С. 93—99.